

Typer af ondskab

Vi har nok alle en umiddelbart forståelse af, hvad ondskab er. Mobning, vold, krig, deling af intime fotos uden samtykke – listen er lang. Og tager man de filosofiske briller på, vil man kunne tale om ondskab meget længe.

I danskfaget angriber man ofte begrebet ondskab med baggrund i Lars H. Svendens inddeling i 4 typer; Dæmonisk, idealistisk, instrumentel og dum ondskab.

Nedenfor finder du en gennemgang af de 4 typer, og hvad der kendetegner dem. De er gode at kende til når man beskæftiger sig med tekster hvor ondskab er repræsenteret i en eller anden form.

Det er vigtigt at understrege, at én ond handling godt kan høre under flere typer på samme tid. Man kan derfor sagtens handle idealistisk og instrumentelt på en og samme tid.

Den dæmoniske ondskab

Den dæmoniske ondskab er den form for ondskab, hvor man alene sigter efter at gøre ondt eller at gøre skade.

Gerningsmanden nyder handlingen, den smerte han påfører andre og den magt han vinder ved sin handling.

Denne form for ondskab er den mindst udbredte af de 4 typer.

Den idealistiske ondskab

Den idealistiske ondskab dækker over adfærd, hvor personen bag er overbevist om at det er det rigtige at gøre.

Det er ikke forbundet med nydelse som den dæmoniske ovenfor, men derimod med en følelse af at det er nødvendigt, og at man har "sandheden" på sin side. Det kan f.eks. handle om krigsgerninger i religionens tegn, hvor man spreder sit ideologiske budskab med vold, eller selvtægt hvor man går til angreb på kriminelle – f.eks. som vi ser det med grupper af unge mænd, der jagter pædofile.

Den instrumentelle ondskab

Den instrumentelle ondskab handler om at opnå noget.

Man er bevidst om, at ens handlinger er forkerte, men man har øjet på målet. Her kan man tale om den klassiske diskussion om hvorvidt "målet helliger midlet". Er det ok at stjæle en bil, hvis man selv har fået stjålet sin egen?

Er det ok at slå en gruppe mennesker ihjel, for at redde en person man holder af?

Den dumme ondskab

"Kommer man til" at gøre noget ondt, fordi man ikke når at tænke sig om, er der tale om dum ondskab.

Her ved man ikke bedre, eller når simpelthen ikke at tænke sig om før man handler. Det gælder f.eks. personer i pressede situationer, hvor deres handlingsmuligheder er begrænsede, og de har behov for at komme fri fra situationen.

Det kan også være under gruppepres, hvor man lader sig rive med af en stemning, og først bagefter når at tænke det igennem – og fortryder sine handlinger.